



## HANS AHLMANN

\* 1925-03-17 † 2013-08-19

**P**rofessor Hans Ahlmann har avlidit i en ålder av 88 år.

Hans föddes 1925 och växte upp i Borlänge, son till bergsingenjören och rektorn Gustaf Ahlmann och hans hustru Märta, f. Ekelund, sjuksköterska. Han tog studentexamen i Uppsala 1945 och avlade bergsingenjörsexamen vid KTH 1951. Under studietiden arbetade han som assistent i ämnet gruvvetenskap. Militärtjänsten gjorde han vid P2, Hässleholm och Enköping, 1945-1946.

1950 gifte sig Hans och Märta, dotter till kamrer Harald Regnell och hans maka Dagmar, f. Wahlbom, Västervik. Märta har arbetat som gymnasie- och universitetslärare i matematik. 1951 föddes sonen Peter, egenföretagare i Lund, och 1954 dottern Kristina, agronom, sedermera utbildningsledare vid SLU, Skara. Kristina avled 2010. Hans yrkesliv kan delas in i tre perioder med till synes ganska olika verksamheter: 17 år som bergsingenjör i LKAB, Kiruna, 9 år som teknisk direktör i Trelleborgs Gummifabrik, Trelleborg och 13 år som professor i Industriell organisation och ekonomi, Lund.

Hans anställdes 1951 som gruvingenjör vid LKAB, Kiruna, och arbetade i olika befattningar: gruvingenjör ovan och under jord, transportingenjör, chef för materialadministrationen samt chef för rationaliserings- och utvecklingsavdelningen.

Han fick vara med om den spännande och tekniskt intressanta perioden, när Kirunagruvan ställdes om från dagbrott till världens största underjordsgruva,

vilket innebar utveckling av nya metoder och ny maskinpark med helt nya kapaciteter beträffande borrhning, lastning och transport. Det var ett betydande och svårt arbete att få nya produkter, brytningsmetoder och personal att samverka i det nya brytningssystemet. Att klara övergången till underjordsbrytning med bibehållen och t.o.m. ökad produktion var en stor bedrift, som Hans i hög grad var delaktig i. Också Svenska statens övertagande av gruvorna i Malmfälten från Grängesbergbolaget 1957 ställde krav på intensiva utvecklings- och förändringsinsatser.

Hans och hans organisation deltog mycket aktivt i flera av Gruvforskningens utvecklingsprojekt, bl.a. inom områdena brytningsmetoder, nya sprängämnen, transport, gruvmaskinteknik och arbetarskydd. Han var även medlem av Bergsprängningskommittén och i Utbildningsrådet för bergsvetenskap. Han medverkade också som särskilt tillkallad expert vid etableringen av den från KTH till Luleå Tekniska Högskola överförda Institutionen för bergteknik.

Hans var hela sitt arbetsliv mycket engagerad i frågor rörande arbetsmiljö och arbetarskydd, han var t.ex. en av de första i landet som anställde en ergonom, han hade tätt samarbete med företagsläkarna och han startade 1966 säkerhetskampanjen "Säkrare 66". Han blev senare också kallad till en professur i Industriell ergonomi i Luleå, ett erbjudande han tackade nej till. Hans första åtgärd inom arbetarskyddet var då han som ung, till Kiruna nyanländ ingenjör, försökte förmå gruvarbetarna att använda hörselskydd. Detta var dock föga framgångsrikt till en början!

1968 lämnade Hans "modernäringen" och tog anställning som teknisk direktör vid Trelleborg AB och flyttade med hela familjen från Sveriges nordligaste till Sveriges sydligaste stad! I Trelleborgskoncernen hade han ansvar för nyanläggningar inom och utom landet, för produktionsteknik, forskning och utveckling, för underhåll och kvalitetskontroll, för transport och lagring samt för den inre och yttre miljön.

Hans kollegor C. Aspegren, G. Kullenberg, N. Levin och U. Svensson i Trelleborg AB skriver: "Han kom till ett företag i stark dynamisk utveckling. Försäljningen ökade oavbrutet, produktionslokalerna räckte inte till och det var skriande brist på arbetskraft. Rationaliseringssystemet MTM hade introducerats några år tidigare men var fortfarande under utveckling. Hans engagerade sig starkt i förbättringar av metoden. Och hösten 1969 gick startskottet för bolagets dittills största investering; succesiv utflyttning till ett helt nytt industriområde 2,5 km öster om staden. Som teknisk direktör blev Hans huvudansvarig för planering, projektering och genomförande, och kunde stolt visa upp resultatet

när den första etappen invigdes av inrikesminister Rune B Johansson hösten 1971.”

1977 kallades Hans till en professur i Industriell organisation och ekonomi i Lund, en tjänst som han innehade fram till sin pensionering 1990. “27 års erfarenheter från industrin tog Hans med sig in i den tekniska utbildningen. Elevernas kunskaper i matematik och teknik kompletterades med insikter i ekonomi, produktionsledning, strategi etc. Allt i syfte att skapa goda arbetsledare för att stärka industrins ställning och konkurrenskraft. Han var också med i förarbetena till forskarbyn Ideon i Lund.”, säger kollegan P.D. Lindeberg i Lund.

Hans var en mycket uppskattad lärare, och även handledare av doktorander och examensarbetare, en entusiasmerande och god pedagog med stort engagemang såväl för sina elever som för sitt ämne. Han hade en stark tilltro till det unga släktet. Den vetenskapliga verksamheten resulterade i ett mycket stort antal “papers” och artiklar och föreläsningar vid universitet och företag, vid kongresser och konferenser över hela världen. Han hade den i akademiska kretsar inte så vanliga egenskapen att fritt låta andra använda sig av hans vetenskapliga resultat, många av dem så etablerade att källan inte alltid angavs, vilket han fann vara helt i sin ordning.

Hans fortsatte efter pensioneringen, ända fram till några månader före sin bortgång, att arbeta med gästföreläsningar, handledaruppgifter, deltagande i vetenskapliga råd mm.

Ett av Hans forskningsområden var att utveckla nya synsätt och strategier för underhåll och driftsäkerhet. “Hans satte underhåll på den akademiska kartan. Han var under större delen av sin livstid starkt engagerad av frågor rörande driftsäkerhet och underhåll. Speciellt är Hans ihågkommen för utvecklingen av modellen ‘Life Cycle Profit’ (livstidskostnadsvinst), som blivit allmänt accepterad i hela världen i samband med analys av möjlig vinst genom kostnadseffektivt underhåll. Han var med och bildade den svenska riksorganisationen Föreningen underhållsteknik, UTEK, 1969. Hans blev dess förste ordförande och var även därefter mycket engagerad som hedersordförande i föreningen. Under ett 15-tal år ledde han UTEKs Vetenskapliga Råd.”, skriver Jan Frånlund, UTEK.

För sina insatser inom detta område har Hans belönats med Euro-Maintenance-Award.

Som den synnerligen aktiva, drivande och av livets flesta områden intresserade person fick Hans en stor mängd uppdrag, även sådana utanför sin rent yrkesmässiga verksamhet. Så t.ex. var han under Kirunatiden aktiv kommunalpolitiker i stadsfullmäktige och drätselkammare, och i Lund under flera år

ordförande i den lokala Götabankens styrelse. Han uppskattade särskilt att vara Praeses agens (uttytt: ordförande) i Societas ad Sciendum, ett sällskap som verkade för att inom Lunds universitet försöka förbättra kontakterna mellan unga forskare vid de olika fakulteterna. Där kunde man t.ex. diskutera ämnet "Kaos" med synpunkter av forskare inom allt från matematik, fysik, biologi till teologi och konstvetenskap.

Hans hade en mängd uppdrag knutna till sin yrkesverksamhet, här några exempel: 1972 kallades han av Universitetskanslern att vara ordförande i det nybildade Utbildningsrådet för civilingenjörer Linje I, Industriell ekonomi, vid Tekniska Högskolan i Linköping, för att utveckla denna för Sverige helt nya och unika utbildningslinje. För sin insats vid tillkomsten av I-linjen utnämndes Hans till hedersdoktor 1980.

1979 blev Hans invald i IVA, avdelning VI, "Företagandets och arbetslivets vetenskaper". Han var avdelningens ordförande 1988-1990. Andra uppdrag var Styrelsemedlem och vice ordförande i Svenska Uppfinnarföreningen 1985-1990

Huvudman i IFL, Institutet för Företagsledning, Handelshögskolan i Stockholm.

Stiftare och styrelsemedlem i forskningsstiftelsen IMIT, Institute for Management of Innovation and Technology 1979-1994, ett institut med ett 50-tal forskare knutet till sig.

National Project Coordinator EUREKA MAINE

Ordförande i FoU rådet, Kronobergs län, 1987-1990

Hans spelade gärna tennis och åkte skidor. Hans var en duktig slalomåkare, men med tiden övergick den vertikala åkningen till horisontell. Under somrarna på ön Sladö i havsbandet utanför Västervik levde Hans med sin familj och många glada gäster ett fritt och härligt liv, utflykter, segling, rodd, bad, fiske. För att inte tala om den av barnen och de, så småningom, fyra barnbarnen (samt av deras morfar/farfar!) så högt älskade snickarboden!

Hans Ahlmann inträdde i Gillet 1995 och tillhörde vid sin bortgång dess tredje länk.

Sancte Örjens Gilles Högtidsstämma den 24 april 2014

*Gunnar Almgren   Gunnar Jonsson*